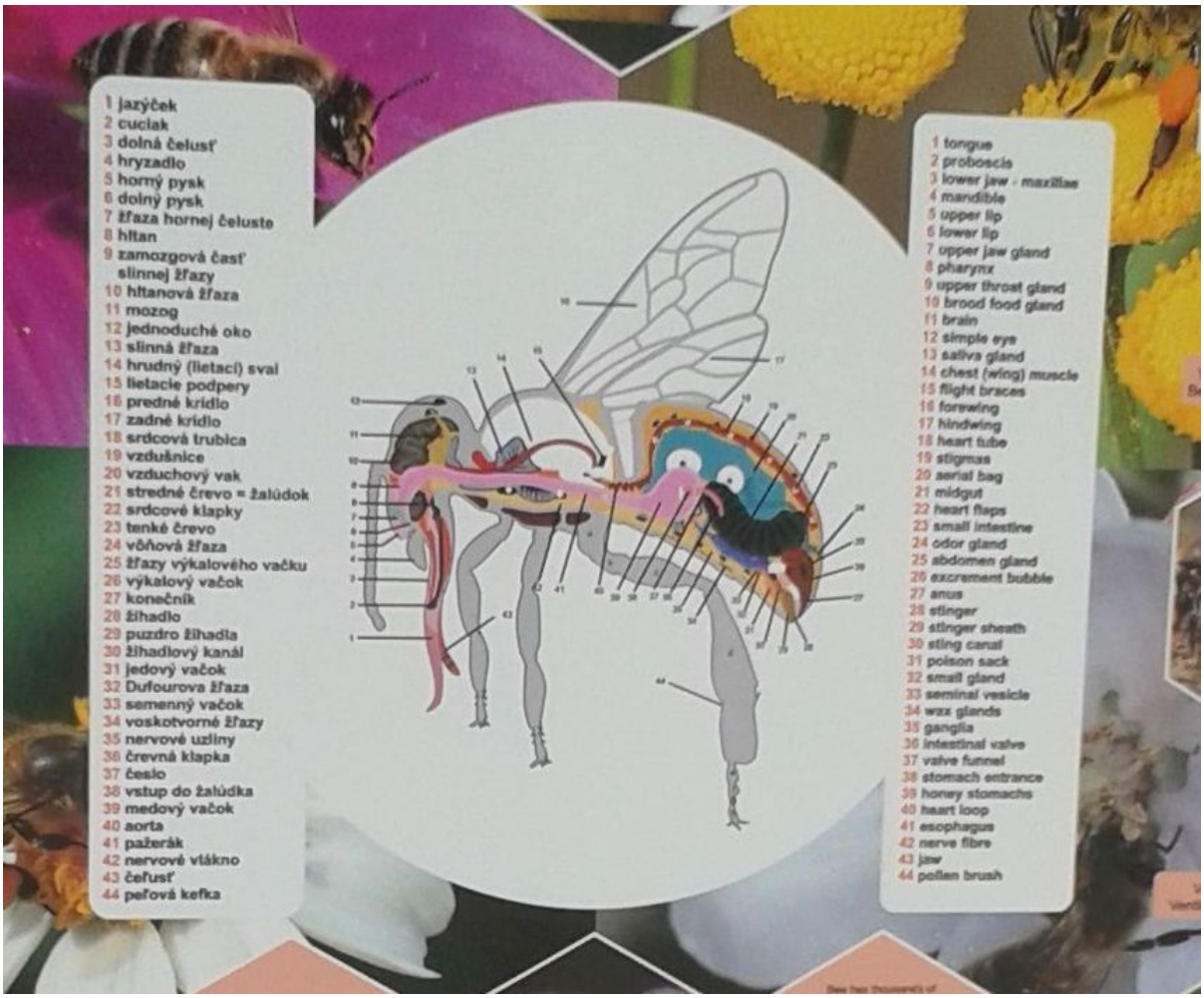
Náučný chodník (Za)chráňme včely

Kraj:	Žilinský
Okres:	Ružomberok
Geomorfologická jednotka:	Chočské vrchy
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Lúčky, Lúčky-kúpele (otočka) a pešo 50 m po Č a M turistickej značke na chodník k Teplianke
Východisko:	Lúčky, severný koniec chodníka pri Teplianke (pri konečnej bus zastávke, resp. turistickom rázcestí Lúčky, kúpele (Č a M))
Trasa:	Lúčky: chodníkom pre peších popri Teplianke
Dĺžka, prevýšenie:	150 m, žiadne prevýšenie
Čas prechodu:	30 min
Počet zastávok:	8
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, ochranárske

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa nie je vyznačená ako náučný chodník – je súbežná s červenou a modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2016

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Občianske združenie Slnkotvor, Americká 572, 034 82 Lúčky, tel. 0910 123 407

Poznámky: (1) Náučný chodník vedie po asfaltovom chodníku. (2) Možnosť zážitkovej včelej / včelárskej exkurzie pre školy i verejnosť (pozri heslo nižšie). (3) Náučný chodník nemá žiadne pomenovanie; v databáze ho označujeme názvom projektu, v rámci ktorého bol vybudovaný.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodné absolvovať v rámci exkurzie, ktorú vo včelíne – ekoučebni v prírode – v blízkej školskej záhrade (ZŠ s MŠ Lúčky) po dohode zorganizuje miestne občianske združenie Slnkotvor (viac info v hesle nižšie).

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Lúčky. Obec s prírodnými liečebnými kúpeľmi na severovýchod od Ružomberka na styku Liptovskej kotliny a Chočských vrchov v ústí horskej časti doliny Teplianky, prerezávajúcej takmer celú šírku pohoria. Dokumentované je osídlenie územia už v mladšej dobe kamennej (eneolit). Najstaršia písomná správa o obci pochádza z roku 1287. Vtedy už na neďalekom vrchu stál Liptovský hrad, ktorý strážil cestu vedúcu z Liptova na Oravu a do Poľska vedúcu práve dolinou Teplianky. Obyvateľstvo sa zaoberalo ovčiarstvom, drevorubačstvom, výrobou šindľov, prácou v travertínových (penovcových) lomoch a od 19. storočia aj pltníctvom. Na križovatke hlbokých geologických zlomov na okraji pohoria tu vyvierajú **minerálne termálne pramene**. Súvisí s nimi i mohutná tvorba akumulácií sladkovodných vápencov (**penovce, travertíny**) vo forme terás, kôp, vodopádu a i. > viac info v samostatných heslách Národná prírodná pamiatka Lúčanský vodopád a Prírodná pamiatka Lúčanské travertíny. V roku 1761 pri prameňoch sadrovcovo-zemitej uhličitej vody s teplotou 23 – 33 °C na severnom okraji obce (už v jej horskej časti) vybudovaním priestranného bazénu zemepánom Adamom Turianskym vznikli **kúpele**, rozšírené boli v roku 1820 a najmä po druhej svetovej vojne, kedy po výstavbe v 60. rokoch 20. storočia sa významne zvýšila kapacita i celkový vzhľad kúpeľného areálu. Po roku 1950 sa kúpele špecializovali na liečbu ženských a onkologických ochorení, po roku 2005 sa pridala liečba ochorení pohybového ústrojenstva (o. i. osteoporózy), tráviaceho ústrojenstva, chorôb z povolania, z porúch látkovej výmeny a žliaz s vnútornou sekréciou a netuberkulóznych chorôb dýchacích ciest. Minerálna voda sa používa v bazénoch, kúpeľoch a je vhodná aj na pitie (prístupné i verejnosti). Od roku 1820 stojí v obci klasicistický kostol Povýšenia svätého Kríža s výmaľbou Jozefa Hanulu z roku 1899. Pozoruhodnou pamiatkou je kúpeľný dom vybudovaný v rokoch 1943 – 1948 podľa projektu Michala Milana Harminca (liečebný dom Liptov).

Zážitkové včelie exkurzie v Lúčkach. Miestne občianske združenie Slnkotvor, svojou činnosťou orientované na oblasť ochrany prírody a environmentálnej výchovy, ale aj kultúru a šport, organizuje od roku 2018 zážitkové včelie exkurzie pre školy i širokú verejnosť s cieľom propagácie veľkého významu včiel a čmeliakov pre náš život. Exkurzia sa koná vo včelíne – ekoučebni v prírode – v záhrade miestnej školy (ZŠ s MŠ Lúčky) a jej bezprostrednom okolí, trvá 2 – 2,5 h a zahŕňa nasledovné aktivity:

- návšteva včelieho náučného chodníka (Za)chráňme včely s odborným výkladom lektora – včelára,
- pobyt vo včelnici s priamymi ukážkami života včiel v úli,
- ukážka stavby včelieho úľa, opis základného včelieho náradia,
- práca so včelami vo včelnici s odborným výkladom,
- ukážka včiel žijúcich v sklenenom úli,
- ochutnávka rôznych druhov včelích medov.

Termín exkurzie je potrebné vopred dohodnúť (kontakt OZ Slnkotvor vyššie).

Národná prírodná pamiatka Lúčanský vodopád, **Prírodná pamiatka Lúčanské travertíny** a **Národná prírodná rezervácia Choč** > pozri náučný chodník Choč

Chočské vrchy. Plošne neveľké jadrové pohorie pretiahleho západo-východne orientovaného pôdorysu medzi Ružomberkom, Kvačanmi, Veľkým Borovým a Vyšným Kubínom, v ktorom kryštalické jadro nevystupuje na povrch. Je teda budované najmä mezozoickými vápencami a dolomitmi s drobnými ostrovčekmi flyšu ako zvyškami niekdajšej paleogénnej pokrývky. Je charakteristické bralným reliéfom a krasovými fenoménmi. Je bez ústredného chrbta či hrebeňa, keďže ho priečne rozrezávajú potoky v hlbokých údoliach miestami s tiesňavovými úsekmi (Teplianka, Kalamenianka, Sestrč, Prosiečanka a Kvačianka). Vrcholí vo svojej západnej časti Veľkým Chočom, siahajúcim až do kosodrevinového vegetačného stupňa (1 611 m n. m.).

Názvy informačných panelov

1. Včely
2. Stavba tela včely
3. Včelie produkty a ich využitie
4. Zaujímavosti o včelách
5. Čmeliaky
6. Zaujímavosti o čmeliakoch
7. Hmyzie domčeky
8. Medonosné byliny, kríky a dreviny

Informačné panely v teréne nie sú označené názvom náučného chodníka.

Stavba tela včely
Bee anatomy

PANEL: ČMELIAKY
PANEL: BUMBLEBEES

